

ספר עמודי אימורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קנה ו' השלישי

כרת מ'. הנכנס למקדש טמא. המפטם את השמן. והמפטם את הקטרת; הסך שמן המישהה. השוחט. והמעלה בחוץ; והעושה מלאכה ביום הכפורים. ושלא עשה פסח. ושלא מל.

סימן רעז' [שנה]

הנכנס למקדש טמא. תניא בספרי בפרשת נשא וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש וגו' וכתוב ולא יטמאו את מחניהם למה נאמר פרשה זאת לפי שנאמר איש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מעמיה כי את מקדש ה' טמא עונש שמענו אזהרה לא שמענו ת"ל ולא יטמאו את מחניהם הרי זו אזהרה לממאים שלא יכנסו למקדש ותניא באלו דברים בפסחים [פ"ו ה'] יכול יהיו זבין וטמאי מתים משתלחין חוץ למחנה אחת ת"ל ולא יטמאו את מחניהם תן טהנה לזה ומחנה לזה דברי ר' יהושע (א) רש"א אינו צריך הרי הוא אומר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש יאמר טמא לנפש ואל יאמר זב ואני אומר טמא לנפש משתלח זב לא כש"כ מה ת"ל זב תן לו מחנה שנייה. יאמר זב ואל יאמר מצורע ואני אומר זב משתלח מצורע לא כש"כ ומה ת"ל מצורע תן לו מחנה שלישית כשהוא אומר ישב בדד מחוץ למחנה מושבו הכתוב ניתקן לעשה והתם מפרש מאי חומרא דזב מטמא מת ומצורע מזב. ומסקינן טמא וכל טמא לרבות טמא שרץ וזב חמור מטמא שרץ ואמרינן מאי חומרא דמצורע מזב [פ"ו י'] שכן טעון פריעה ופרימה ואסור בתה"מ אדרבה זב חמור שכן מטמא משכב ומושב ומטמא כלי חרס כהיטט ואסקינן זב וכל זב לרבות בעל קרי ומצורע חמור מבעל קרי. דמצורע מוחלט טעון פריעה ופרימה ואסור בתה"מ כר' יהודה דתניא בפ"א דמועד קטן [י' ג'] ימי ספרו ולא ימי חלומו דברי ר' יוסי (ב) ר' יהודה אומר ימי ספרו ק"ץ לימי חלומו. אמרינן הכא דמצורע אינו מטמא משכב ומושב יש לשאול דאמרינן בנדה פרק תנוקת [פ"ט ג'] חזב והזבה נדה ויולדת ומצורע [שמתו] מטמאין במשא עד שימוק הבשר מפרש בגמ' באבן מטמאה ואמר רבא (ג) גזירה שמא יתעלפה אלמא מצורע מטמא משכב ומושב ותניא נמי בת"כ [י"ד ה'] אם חזלו בימי ספרו נוזלו בימי גמרו שמטמא משכב ומושב ומטמא בביאה וההיא דפסחים דאלו דברים לא מצינו לאוקמי בימי ספרו דמצורע משתלח חוץ לג' מחנות עסקינן ובימי ספרו אינו משתלח חוץ לג' מחנות דתנן במס' נגעים [פ"ד מ"ג] וכבש' בגדיו וטבל טהור מטמא בביאה והרי הוא מטמא כשרץ נכנס לפנים מן החומה מנודה לביתו ז' ימים ואסור בתה"מ ועוד אינו טעון פריעה ופרימה. ומטמא [בביאה] שלא חש התלמוד להזכיר (ד) הוא משום] שלא בא להזכיר כל חומרי מצורע דהרבה שייר שכן טעון במהרו כהן וצפרים וג' קרבנות חטאת ואשם ועולה הלכך למדנו ההיא דפסחים לא מצינו לתרץ בימי ספרו לכך צריך לתרץ כאשר פירשנו ז"ל דמצורע אינו מטמא משכב ומושב למטא אדם ובגדים אבל מטמא משכב ומושב למומא אובלין ומשקין ומטמא נראה לי (ה) דהא דיינינן שמצורע היה לו למטא

תועפות ראם

(א) ר' יהושע. ז"ל ר' יהודה. (ב) דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר כו' לפינוי צמ"ק שם דברי ר' יהודה ר' יוסי צרבי יהודה אומר כו' וכו' בת"כ ויקרא י"ד ח' וסר"ש צנענים פ"ד מ"ג העתיק הת"כ צוה"ל דברי רבי ר' יוסי צרבי יהודה אומר כו' אר"ח השבתי לפינוי כו' ועיין חולין קמ"א ח' והו' לר' יהודה דאמר שלח משיקרא משמע כו' ובפרש"י שם ד"ה אסור והגאון אפ"י צם' מי נפתח בקדש לעין אוח ח' הויה פרש"י צ"ע אצל לני' היראים א"ש גם השאג"א סי' ל"ג הקשה צדק דחולין הילך אפשר לטעמי' אדר' יהודה דגדול השלום ומשום דאסור בתה"מ הא שמעינן ליה לר' יהודה דהדיא שם בפ"ק דמ"ק ימי ספירו ולא ימי חלומו עיי"ש וכתב שם המגיה צ"ל ד"ל רבי במקום ר' יהודה שהוא צרוב מקומות צר פלוגתיה דר' יוסי צ"ד יהודה ועיין שו"ת מקור ברוך סי' ד'. (ג) רבא. לפינוי רב. והם בתוס' פסחים כ"ז ב' ד"ה שכן ובימות ד"ו ב' ד"ה שמטמא לא הוצא ראיית רבינו שמעורע מטמא משכב ומושב מהך דנדה ס"ע ב' כ"א הר"ש פ"א דכלים מ"ג א"ר דדברי רבינו וצ"ל מ"ס סוהרים הויה ראייה זו צ"ע ועיין במי נפתח פרק ר"ב בעינן זה וס' חמשה ע"ס פ' ותבין דעת רבינו צ"י אכן מטמא שרץ משכב ומושב צאנן המגדלת וספיר ה"ר משם (ד) המוסגר הוספתי והוא מוכרח להגיה והתוס' פסחים שם ד"ה שכן טעון הניחו ד"ו צחימה ובספר תוספת אהרן האריך בזה"ל אלו ועיין צם' מ"ס סוהרים פ"א דכלים מ"ח חרד"ן ח'. (ה) משמע רבינו נראה שמפרש כוונת פרש"י דפסחים כד"ה פסחים שם שהבינו צדעת פרש"י דאין מזורע עושה מו"מ למטא אדם וצנדים כלל אלא למטא אובלין ומשקין ודלא כמש"ל מפרש"ל פסחים שם לפרש"י שגו לא משמע הכי ור"ל דמלשון פרש"י שלפינו נראה דמשכב של מזורע הוא עכ"פ איך הטומאה נלמא אדם או צנדים אלא שאינו מטמא אדם וזה האדם יטמא צנדים אצל זה האדם אינו מטמא רק אובלין ומשקין ולפי פרש"י שלפינו לא יסבור פרש"י דפסחים לפרש"י דיומא ו' ב'

310 ספר עמדרו איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

משכב ומושב מזב בתורת כהנים ומייתי לה לבריותא בנדה פ' דם הנדה [י"ד ז'] אי לא דמעיש קרא חוב ולא אבן המנוגעת וכיון שראינו שחלק הכתוב בכמה מקומות בטומאת אדם וכלים לטומאת אוכלים ומשקים יש לנו לומר כי מיעט רחמנא חוב ולא אבן המנוגעת מאדם וכלים מיעט ולא מאוכלים ומשקים ואמנם איכא למימר אחרי שמיעט הכתוב מצורע מטומאת אדם א"כ איפוך ליה ק"ו מזב דמה לזב שמתמא משכב ומושב למטא אדם וכלים משא"כ במצורע וא"כ טומאת משכב ומושב אפי' לאוכלין ומשקין במצורע מנלן ואינו יכול לומר מדרבנן [דתנן [מ"ה ס"ז] נכרי שמת מהור מלטמא במשא וטעמא מפרש בגמרא משום דטומאתו מחיים מדרבנן] הלכך לא גזרינן שמא יתעלפה כדגזרינן בזב ומצורע ואמנם יש לדחות שהייתי יכול לפרש שאני נכרי דכל טומאתו מחיים מדרבנן שנכרי אין לו טומאה אפי' במת אלא מדרבנן כדאמרינן אלו חוצצין נכרי שישב בחלון (ו) לא יחפור וטעמא כדתניא בספרי אתם ושוביכם מה אתם בני ברית אף שוביכם בני ברית משא"כ במצורע שאין טומאתו במשכב ומושב מחיים אלא דרבנן ויש לו כמה טומאות דאורייתא הלכך גזרינן שמא יתעלפה אבל ההיא דתורת כהנים שהבאנו למעלה אם הקלו בימי ספרו וכו' מדאורייתא קאמר שמתמא משכב ומושב בימי גמרו דהתם בדיני תורה איירי הלכך לא ידעתי לפרש מנלן מן התורה טומאת משכב ומושב למצורע בימי גמרו ואפילו לאוכלין ומשקין. אמרינן למעלה שזב מטמא כלי חרש בהיסט ואפילו מוקף צמיד פתיל קאמר והכי אמרינן בנדה פ"א [ו' ה'] מה היא מטמא כלי חרש המוקף צמיד פתיל ובגמ' [ס"ה ז'] אמרינן על כל כלי חרש המוקף צמיד פתיל וניהוש שמא תסיטם אשתו נדה ויש לשאול דאמרינן פרק אמר ר"ע [שנ"ה ז'] מדרם כלי חרש טהור טהור טהור וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא הא יש צמיד פתיל עליו טהור הוא מי לא עסקינן דיחדינהו לאשתו נדה פ' בכל ענינים טהור הכתוב דהא הכא סתם כתיב הא אם יש צמיד פתיל עליו טהור הוא ומעתה טהורנהו מן מדרם משום דקרא סתם כתב היה לנו לטהרו מטומאת היסט קושיא זו שמעתי ואומר אני לא עיין המקשה בדבריו דשבת והכי פירושו וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל וגו' כלי מוחאי קרא דרשינן בסוף פ"א דחולין [כ"ה ח'] שכלי חרש מטמא מאוירו ואין מטמא מגבו מדרם דהוה ליה בצמיד פתיל ובכל כלי קאמר קרא איזה תשמיש שהיה לו ואפילו נתייחד למדרם ולשייבה טהור הכתוב נכו אי מדרם כלי חרש [טמא] (ז) גבו טמא דלענין טומאת מדרם אין חילוק טהרת גב בשום מקום והכי פ' הא אם יש צמיד פתיל עליו טהור מטומאת מת שבה דבר הכתוב אלמא אינו מטמא מגבו מי לא עסקינן דבכל כלי קאמר אפילו נתייחד לשייבת אשתו וקאמר רחמנא טהור אלמא אין דין מדרם לכלי חרש שאם היה לו דין מדרם היה נכו כחוכו והיה טמא במת שכל דבר שהוא טמא מדרם אין לו דין תוך ואפי' אם היה לו תוך בטל תוכו כי נעשה מטעם יחודו לשייבה ככסא שאין לו תוך וטמא היה גבו במת אם היה לכלי חרש מדרם אבל לענין טומאת היסט לא בטל תוכו שמה שהוא מטמא בהיסט אינו אלא מטעם

תועפות ראם

ז' שלל כדל"ת יומא שם עיין כ"ז בני נפתח ספר ר"ב אות ז' ורבינו כתב להדיא בטעמו וכיון שראינו שחלק הכתוב זכ"ל בטומאת אדם וכלים לטומאת אוכלין ומשקין י"ל לומר כו' והמי נפתח שם החזיק בפרש"י שלפנינו כמח"כ מהרש"ל וכתב בטעם החילוק כדברי הגמ' דה' ז"ל ח' אימא נתקו הכתוב מטומאת חמורה והביאו לטומאה קלה ללא ליטמא אדם לשמוי' נגדים אצל אדם ונגדים ליטמא ורבינו אף לפי"מ שפירש הוא בזוונת רש"י ללא כמחש"ל עכ"ל כתב טעם החילוק בפשיטות לפי"מ שמינו חילוק זה זכ"ל בין טומאת אדם וכלים לטומאת אוכלין ומשקין ולענין מה שהקשה רבינו דלגבר דממעט מהזב מטומאת חמורה א"כ טומאה קלה נמי לא נילף דאיפוך ליה ק"ו עי' יומא ו' ז' תוד"ה שמתמא שחירו זועל נדה יוכיח. (ו) נדפס חסר כאן וז"ל שם אלא מדרבנן כדאמר באלו חוצצין וטעמא כו' ואין הדברים מובנים היה איפה הוא באלו חוצצין וכאן מפורש הדבר ומש"כ לא יחפור ז"ל בלא יחפור והוא זכ"ל ד"כ א' והטעם שכ' רבינו כדתיבא בספרי כו' הנה התוס' זכ"ל שם ד"ה ונכרי כתב מטעם אחר עי"ש. וראיתי בס' דברי שאלו להגאון ריש"ן סדר מנחה שכ' וז"ל דבמיר דס' א' פלפל ה"ס מנלן דנכרי לאו בר טמוי הוא ולא הביאו הך דרשא דספרי עי"ש שסיים ואלו י"ל דדוקא לאחר שחלשה התורה דנכרי לא מטמא ואינו בר טהרה דרשינן אחס ושייבס' כשיצאו לכלל ברית אצל גלי קרא היינו לומרם דלחמת הקרא מנריך ענינה להשבוים ג"כ אף שלא באו לכלל ברית עכ"ל ואני תמה דא"כ חיבת אחס למי' דזכו עיקר דרשת הספרי מדכתיב אחס ושייבס דחיבת אחס יתירא למידרש מה אחס בני ברית אף שייבס בני ברית דוקא ולא קודם שכלו ברית וע"כ אומר אני דאין דברי דספרי י"ל דלעולם נכרי יס לו טומאה אלא דאין לו טהרה צהזאה וצטבילת מקוה וספיר פלפלו במיר שם מנלן דנכרי לאו בר טמוי הוא ואין במיר ס"ה ז' תוד"ה ח' א"כ וי"ל דלענין דאין לו טהרה ספיר נלמד מהך דספרי ועכ"פ דברי רבינו דיליף מהך דספרי שנכרי אין לו טומאה הוא נגד דברי הגמ' דיליף לה ממוק"א וז"ל. (ז) חיבה זו וספגריהו הוספתי אני דכלא"ה אין מונע דברי רבינו ונדפס כתוב בזה"ל טהור הכתוב נכו ואין מדרם כלי חרש טמא לענין טומאת גב בשום מקום כו' ועיין שבת פ"ד ז' תוד"ה מי מה שכתבו בשם ר"י ונראה שר"ל כפי' היראים. והגרס"ם שם שכתב ע"ד הגמ' ז"ל מאי אריא לאשתו נדה הול"ל סתמא דיחדינהו לשייבה כו' לא ראה דברי רבינו שכ' בלחמת דלאשתו נדה לאו דוקא כו' אלא רבותא קאמר כו'. וראיתי בספר אפי' שרלא נמס' שבת שם שהקשה לרבא

ספר עמר ו אימורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קנו

שנידון כאילו נוגע בתוכו כדתניא בת"כ וכל כלי חרס אשר יגע בו חוב איזהו מגעו שהוא ככולו הו' אומר זה הסימו ואשתו נדה דאמר רבא בשבת לאו דוקא דה"ה אם היה מיוחד לאשתו טהורה היינו למדים טהרת מדרס כלי חרס אבל רבותא קאמר שאפילו ראוי ליטמא בפעם הזאת מיהר הכתוב נבו לומר אין בו טומאת מדרס ומה שכתוב בתלמוד אשתו נדה המעוהו לפרש הא אם יש צמיד פתיל עליו טהור מכל טומאה לפיכך הקשה בטומאת היסט ולא היא דהכי פירושו הא יש צ"פ עליו טהור בטומאת סת האמור בענין מי לא עסקינן בכלי תשמיש (ח) שאינו מיוחד לכלי זה אבל מכל טומאות לא קאמר דמנא תימרא הא לא איירי קרא אלא בטומאת סת והיינו דתניא בנדה פ' בא סימן [מ"ט א'] כל המטמא מדרס מטמא טמא מת דכיון דטומאת מדרס אינו מטמא תוך הרי הוא טמא בכל טומאות שהרי יחודו למדרס נקרא כלי דכתיב וכל כלי אשר ישב עליו יטמא וכל כלי מטמא בכל הטומאות האמורות אם לא היכא דמיעטן הכתוב טהרת גב בכלי חרס במקום שיש לו תשמיש תוך ופשוטי כלי עץ הלכך לפי שמפץ פשוטי כלי עץ חוצרך לומר טומאה בק"ו מפכים קטנים בב"ק פ' כיצד [כ"ט ז'] וכן פרש"י ז"ל בנדה שמטמא מדרס מטמא טמא מת מטמא שנקרא כלי למושב חוב וטמא מת לאו דוקא אלא דומיא דמדרס שהוא אב הטומאה והכי קאמר כל הראוי להיות אב הטומאה במדרס ראוי להיות אב הטומאה אם נגע בו מת או טמא באהל המת ואיזהו כלי מדרס שאינו צריך ק"ו מפכין קטנים כגון שעשו בית קיבול למקום הישיבה ואין ראוי לישיבה אלא מטמא קיבולו לישיבתו כגון שעושין לקטנים ולחולים (ט) והכי פירושו כל המטמא מדרס בין יש בית קיבול לישיבה בין אין בית קיבול לישיבתו מטמא טמא מת אותו שיש לו בית קיבול לישיבה שנתייחדה לו מטמא שנקרא כלי מושב ואותו שאין לו בית קיבול לישיבתו והיה לנו לטהרו בשרץ ובמת מטמא פשוטי כלי עץ דשק כתיב בשרץ ומת יליף מיניה בגזירה שוה דבגד ועור ההוא טמא מק"ו דפכין קטנים. אמרינן דוב מטמא בהיסט כלי חרס המוקף צ"פ ויש לשאול אי"כ אפרוך ליה ק"ו ממוקף צ"פ דאמרינן בב"ק פ' כיצד מפץ במת מנין מפץ של עץ קאמר בדברי רש"י ולא של גמי בדברי רבינו יעקב ובמקום אחר [ס' ט"א] פירשתי מנין לנו. מפץ במת אחרי שהוא פשוטי כלי עץ מנין טמאו במת ק"ו מפכין קטנים ומה פכין קטנים שטהורין בזב שמתים במת מפץ שטמא בזב אינו דין שיהא טמא במת השתא יש לומר כלי חרס המוקף צ"פ יוכיח שיש שטמא בזב בהסימו וטהור במת. יש לתרץ (י) דה"ק ק"ו ומה פכין קטנים שטהורין בזב בין במגעו בין בהסימו טמא במת מפץ שטמא בזב בין במגעו בין בהסימו אינו יכול לומר כלי חרש המוקף צ"פ יוכיח כו' אף אני מביא מפץ אע"פ שמטמא בזב לא יטמא במת דמה לכלי חרש המוקף צ"פ שכן אינו טמא בזב אלא בהסימו שהוא מגעו ככולו תאמר מפץ שטמא בזב בין במגעו בין בהסימו הלכך ליכא למימר יוכיח. ואין לשאול למה צ"פ מטמא בהיסט חוב יותר מפכים קטנים והלא שניהם אינם ראויים למגע בשר חוב ותנן בהעור והרוטב

תועפות ראם

מנ"ל דכל הכלים מסמאין מנגן דחולין דכ"ה יליף מדכתיב וכל כלי פתוח וגו' הלא הוא דכי יש צ"פ עליו סטור וכו' הא כל הכלים בין יש עליו צ"פ בין אין עליו צ"פ טמא אלא דמסמאין מנגן עיי"ש דלמא להכי פרע צ"פ ככ"ח משום דבשאר כלים זימנין דלא מהיני צ"פ כגון דיחדיגוהו לאשתו נדה וטמאין מדרס ואין חולין עכ"ל וכ"כ בהגהות מה"ר לשבת שם קטיוא זו ולדעתי לק"מ דל"כ מייחר ליה חיבת הוא ככ"ח דבשאר כלים חולין כהדיא דמסמאין מדרס וממילא ידעין דאין חולין מה"ר לשבת שם קטיוא זו ולדעתי לק"מ דל"כ מייחר הוא יחירה ילפינן דבשאר כלים אף שיש בהם צ"פ מסמאין מנגן לעולם ועיין חולין כ"ד ב' חוס' סד"ה אלא ובהגהת הב"ח שם וזכ"ל כ"ה א' חוד"ה א' וזכ"ל שם ד"ה א"ק וכל כלי פתוח דדרשת הב"ח הו' מדכתיב הוא יחירה וא"כ אף לרש"א א"ש. (ח) כגלי תשמיש כו' מ"ס כאלו וצ"ל בכל תשמיש שהם מיוחד לכלי זה וכ"כ בנדרים. (ט) רבינו חולק על דה"ת ב"ק כ"ה ב' ד"ה מפץ במת כו' שכתב הא דאמרינן ככ"ד כל המטמא מדרס מטמא טמא מת מהכא נפקא עכ"ל וע"ד רבינו לאו מהכא נפקא כמשכ"ר לחלק דדוקא אותו שאל לו קיבול לישיבה והיה לנו לטהרו בשרץ ובמת מטמא פשוטי כלי עץ ההוא טמא מק"ו דפכין קטנים משכ"ר אותו שיש לו קיבול לישיבה ואינו אלא לישיבה שיהדוהו מטמא קיבולו כמו שפוסק לקטנים ולחולים הרי טמא לכל הטומאות מטמא דשם כלי עליו וראוי לקבל כל טומאות כדפרש"י בנדה מ"ט א' והביאו רבינו ואף שם רש"י בשבת פ"ד ב' סד"ה מפץ כתב בזה"ל ומהכא נפקא לן בעלמא דכל המטמא במדרס מטמא טומאת מת ואפילו פשוטי כלי עץ עכ"ל אין זה כדה"ת שכתבו בשבת שם ד"ה מפץ. מק"ו דהכא קי"ל ככ"ד דכל המטמא מדרס מטמא טמא מת וכדכריהם צ"ק שם וכמשכ"ר בנדה מ"ט ב' ד"ה כל דרש"י דקדק בלשון שבת שם וסיים ואפילו פשוטי כלי עץ ור"ל כדברי רבינו בפי' המשנה מדקאמרה המשנה כל המטמא מדרס מטמא טמא מת דמצינן כל מלמדיו בין יש בית קיבול לישיבה בין אין בית קיבול לישיבתו כפשוטי כלי עץ והכי דפשוטי כלי עץ דמטמא טמא מת לא שמעינן אלא מק"ו דפכין קטנים ועי"ש פרש"י דמהכא נפקא לן בעלמא דכל המטמא במדרס מטמא טומאת מת ואפילו פשוטי כלי עץ דאפילו פשוטי כלי עץ לא ילפינן אלא מק"ו דהכא. (י) עיין שבת פ"ד ב' חוד"ה מפץ חו' ר"ת וכו' צ"ק כ"ה ב' חוד"ה מפץ שטמא בזב. ותי' רבינו איני מבין שומר מפץ שטמא בזב בין במגעו בין בהסימו דמגלן הא הא מפץ פשוטי כלי עץ הוא ואין לייחסו ולמדרס שנקרא כלי א"כ אותו שאין לו בית קיבול לישיבתו

312 ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

[ק"ס ח'] והנוגע והנושא את שלא בא לכלל מנע לא בא לכלל משא הא לא קשיא (יא) צ"פ סופו להפתח ראוי למנע קרינא ביה כדתנן במס' כלים (יב) וטייתני לה בביצה פ' המביא (יג ח') אילפסין עירניות טהורות באהל המת וטמאות במשא הזב ר"א בר צדוק אומר אף טהורות במשא הזב לפי שלא נגמרה מלאכתן פירש אילפסין טהורות של חרש ומכוסות מלמעלה כמעשה ידי יוצר של חרס והקינה אותם עושה נקב לכל אחד לפי דעתו ולפי שסופו להפתח ראוי למנע קרינא ביה ואע"ג דאמור רבנן בסוף העור והרוטב [ק"ט ח'] כיפת שאור שייחדה לשיבה שמה כששימש מעשה עין שימש חרס שיהיה למדרס לא מטמא מהאי טעמא דהא מיעטי קרא בהדיא הא ימי צ"פ עליו טהור ואפילו נתייחדה ולא איצטריך קרא לטהרו ממדרס אלא בנתייחד למדרס וא"ר גבי כיפת שאור איכא נמי מיעוטא דהא אין אוכלין נעשין אב הטומאה הנהו בוקמין באוכלין שלא נתייחדו לשיבה ונגעו במת ותיורין זה נכון ואמתי (יג). וכשם שהזהיר היוצר שאדם טמא לא יכנס למקדש כך שלא להכנס דבר טמא למקדש אך (יד) שיחיה לו טהרה במקוה כדאמרין בעירובין בסוף המוציא תפילין [ק"ד יג] אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל המכנים טמא שרץ למקדש חייב (טו) שרץ עצמו פטור שנאמר מזכר עד נקבה תשלחו מי שיש לו טהרה במקוה יצא שרץ שאין לו טהרה במקוה לימא מסייע ליה מזכר עד נקבה תשלחו פרט לכלי חרס דברי ר' יוסי הגלילי ודחינן להא סייעתא ואמר [ינן] [דל ר'] יוסי הגלילי מי שנעשה אב הטומאה בעיניו. ותמיה לי אמאי לא מקשינן לשמואל דבהדיא תניא בספרי דטעמא דר' יוסי הגלילי שמוציא כלי חרס דנעשה אב הטומאה בעיניו וא"כ מכנים שרץ חייב דשרץ עצמו אב הטומאה הוא ותו קשיא הא דתנן בזבחים פ' דם השאת [ג' יג] כלי חרס שנמא הוין למקדש נוקבו ומכניסו ושוברו במקום קדוש וההוא דזבחים שצריך נקיבה ו"ל מדרבנן (טז) אבל ההוא דר' יוסי הגלילי לא ידעתי לתרץ. וי"ל דבעירובין

תועפות ראם

לשיבתו אכתי מולך מק"ו וה' יאיר עיני. (יא) כ"כ התוס' בשבת ובבב"ק ע"ס ר"ת ועיין בבב"ב ז"צ ח' תוד"ס אלפסין פ' ר"ת וכו' דדברי רבינו. (יב) במס' כלים. ליתא כ"כ במס' עדות פ"ב מ"ה. (יג) עיין רש"י שנה עירובין ק"ד ב' שכתב דכלי חרס לא חיי למדרס משום דשכר וכו' כדמכירות ל"ה ח' גד"ה אין מדרס בכלי חרס. שישבר אם אדם יושב עליו עכ"ל והגאון רעק"א בגל"ס כדמכירות שם הניח ד' רש"י בג"ע וכן בביאור חוס' העורה לת"כ פ' ויקרא דיבורא דתשאת תמה ע"ד רש"י דהא מדרס כלי חרס דשכר ילפינן מקרא ואי לא חיי למדרס כלל ז"ל קרא למעוטי וגם כיון דכתבי קראי ז"ל להוציא טעמים מלב. ואומר אני דרש"י כיון לתרץ שלא יקשה מהביא דמולין קכ"ס ח' כיפת שאור שייחדה לשיבה טמאה דלורייא כששימש מעשה עין שימש וה"ל הול"ל במדרס כלי חרס וכקשית רבינו הרא"ם ותי' רבינו דגוה"כ הוא כאן. אולם רש"י פי' טעם לדבר דכלי חרס לא חיי למדרס משום דשכר ומש"ל הוא חלוק מהך דכיפת שאור שייחדה לשיבה ומ"מ אי לא דכתיב קרא למדרס כ"כ טעור מהך טעמא דלא חיי לחוד לא דשכר ומש"ל כיון דעכ"פ ייחדה למדרס אצל כיון דמקרא ילפינן דשכר שפיר י"ל טעמא מ"ס מוכיפת שאור כפרש"י ועיין בספר סד"ט סי' קנ"ה ועיין ז"ב י"ס ב' תוד"ס ותי' שכתבו דהתם מייירי כגון דעמד בהו שניו מעשה ועפ"י י"ל קושית רבינו ודו"ק. (יד) אף. בגדלם אף והוא טעות דל"ל אף. (טו) חייב. מדברי רבינו נראה שפרש טמא שרץ כפרש"י עירובין שם כלי שנטמא בשרץ וכן פי' הראב"ד בהשגות פ"ג מהל' ביאת המקדש ה"ו ודלא כה"מ שם שכתב דלהרמב"ם יתפרש הא דשמואל לא במכנים כלי טמא שרץ הוא אלא במכנים אדם טמא שרץ הוא וכוונת הראב"ד שם נראה פשוט שהשיג עמש"כ הרמב"ם ד' הת"כ שכל ככוס בגדים אין זו כרת דלפי"ו עכ"ל הא דאמר שמואל המכנים טמא שרץ למקדש חייב [דהיינו כלי שנטמא בשרץ לפ"ד הראב"ד] דהאי חייב חייב מלקות קאמר ולא חייב תשאת כשנגע וכו' מה זה שאמר הרמב"ם שם בסוף יראה לי שאינו לוקה אלא על בגדים שהן אב הטומאה והלא טמא שרץ אינו אב הטומאה ועכ"ל חייב ח"ו הראב"ד שם ד"ה ועל כיוס בגדיו לוקה ארבעים א"ל כו' ע"כ אני אומר מ"ס שמואל במס' עירובין כו' חייב מלקות קאמר [ור"ל] ולא חייב כרת ודברי שמואל יתבטלו מהלכה אלא חייב מלקות קאמר ודברי שמואל קיימין ומ"ס בסוף יראה לי כו' והלא טמא שרץ אינו אב הטומאה וחייב סוף דבר נריך לדקדק אחריו עכ"ל והכ"מ שם העתיק דברי השגת הראב"ד בשתי מחלקות וחשב שהראב"ד כתב שתי השגות על הרמב"ם הא' עמש"כ הרמב"ם שם ועל כיוס בגדיו לוקה ארבעים ע"י כתב הראב"ד להשיג ומאחר שעל כיוס בגדים אין זו כרת המכנים כלי טמא למקדש למה ענוש כרת כו' והכ"מ עמש"כ הרמב"ם שם יראה לי שאינו לוקה אלא על בגדים שהן אה"ט ע"י כתב הראב"ד להשיג והלא טמא שרץ אינו אה"ט וחייב סוף דבר נריך לדקדק אחריו ולכן כתב הכ"מ על ההשגה הראשונה ח"ו ויש לתמוה עליו למה כ"כ ע"ד רבינו שהרי דבריו דברי ת"כ הם וכמו שהיך הרב ראב"ד לענאן כך נתרץ לרבינו עכ"ל. ולענ"ד אין כאן תמוה כלל על הראב"ד שאין דברי הראב"ד כ"כ אלא השגת אחת עמש"כ הרמב"ם יראה לי כו' ובכ"ל. אולם יפה כתב הכ"מ לתרץ דברי הרמב"ם שפרש הא דשמואל במכנים אדם טמא שרץ וחייב כרת ודברי הת"כ שכל כיוס בגדים אין זו כרת הובאו גם בספרי ריש נשא ר' יחזק אומר כו' ועי"ס במאיר עין להספרי אף כ"ל שכתב ולאפקי מדריש"ג עכ"ל ואני אומר דדברי שגה הם דמה שאמר ריה"ג מה זכר וקיצה מיוחדים שהם ראויים לעשות אב הטומאה ושעונו שילוח אף כל שראוי לעשות אה"ט טעון שילוח הוא לענין אזהרה וחוב מלקות לא לענין עונש כרת ועיין במנחת חינוך מ' שס"ג שהאריך בדברי הרמב"ם והראב"ד עי"ס. (טז) מדרבנן. בספר חיצת הקודש לזבחים ז"ל ב' כתב להקשות עמש"כ דבני נקיבה והא כלי חרס אין טעון שילוח כקשית רבינו וכתב אה"כ ח"ו. וראיתי להמפרשים בעירובין ק"ד ב' שכתבו דמ"מ אסור להכניס מדרבנן כלי חרס טמא לעולם ומ"מ

ספר עמרז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קנז

הכי פריש להו לאו משום שאין לו טהרה במקוה וסייעתא לשמואל אלא (יו) משום דאין נעשה אב הטומאה בדתניא בספרי וקשיא לשמואל כלומר מדכתב דתניא בספרי מוכר עד נקבה תשלחו אין לי אלא זכר ונקבה טומטום ואנדרוגינוס מנין ת"ל מחוץ למחנה תשלחום [אין לי אלא אדם כלים מנין ת"ל אל מחוץ למחנה תשלחום] אין לי אלא יכול להשתלח שאינו יכול להשתלח מנין ת"ל אל מחוץ למחנה (יח) ר"ע אומר מוכר עד נקבה תשלחו אחד אדם ואחד כלים משמע. ומה הם מחנות של טמא מת וזב ומצורע ברתנן במס' כלים פ"א [מ"ז] עיירות מוקפות חומה מקודשות הימנו שמשלחין מתוכן מצורעים ומסבבין לתוכן מת עד שירצו יצא אין מחזירין אותו. [מ"ח] לפנים מן החומה מקודשת מהם שאוכלים קדשים קלים ומעשר שני. הר הבית מקודש הימנו שאין זבין וזבות נדות ויולדות נכנסות לשם. החיל מקודש הימנו שאין העובדי כוכבים וטמא מת נכנסים לשם (יט) ואין חייבים עליהם הטאת עזרת ישראל מקודשת הימנה שאין מחוסר כפורים נכנס לשם וחייבים עליה הטאת עזרת כהנים מקודשת הימנה שאין ישראל נכנסים לשם אלא בשעת צרכיהם לסמיכה לשחיטה ולתנופה. למעלה אמרנו אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל המכנים טמא שרץ למקדש חייב שרץ עצמו פטור אלמא שרץ קיל ובסוטה פ' היה נוטל [כ' ז'] תניא טמא מת מותר ליכנס למחנה לויא ולא טמא מת בלבד אמרו אלא אפילו מת עצמו שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו אלמא מת המור מטמא מת (כ) ו"ל יכול להשיבו מזה אך איתותב מר' יוסי הגלילי כאשר פירשתי למעלה. אמרינן בפסחים באלו דברים [פ"ה ח'] תני תנא קמיה דרב יצחק בר אבדימי ויצא אל מחוץ למחנה זו מחנה לויא (כא) ולא יבא אל תוך המחנה זו מחנה שכינה לומד על בעל קרי שאסור במחנה לויא. וקו"ל בר' יוסי דאמר ביבמות פרק הערל [פ"ז ז'] קדושה שניה קדושה לשעתה וקדושה לעתיד לבא דתניא ר' יוסי אומר אשר ירשו אבותיך וירשתה קדושה ראשונה ושניה יש להם שלישית אין להם והתם קאי ר' יוחנן כותיה וכאשר אמר ר' יוסי דקדושת הארץ קדושה לשעתה וקדושה לעתיד לבוא כך יש לומר דקדושת ירושלים ומקדש קדושה לשעתה וקדושה לעתיד לבוא (כב) חדא דקדושתם חמירא ועוד אמרינן בשבועות פ' ידיעות [ט"ז ח'] דר' ישמעאל בר' יוסי דאמר במלה קדושה ראשונה אית ליה במלה קדושה

תועפות ראם

אין להקשות דהא מירי דהוה דרבנן לא איכפת לן כדאמרין בסמוך כסוגיין לענין בגד דמשייר בה כדי מעשרת לקמן ר"ד ז"ל דשמי תחם דא"ל בענין אחר מש"ה שרי משום מנות כינוס עכ"ל ולא העיר מדברי היראים כלל וגם במנחת חינוך מ' שס"ג עמוד בזה ולא זכר דברי היראים עיי"ש. (יו) אלא. ס"ס ו"ל לא משום כו' ומש"כ כאן "כלומר מדכתב" אין לו שום מונח והנראה דס"ס ו"ל וכלים מרבין דתניא כו' ונגדפם כחוב וכלים מדרבנן דתניא כו' וס' תיבת מדרבנן ו"ל מרבין ועיין נדה כ"ח ב' תוד"ה פרט שכ' דל"ג שאין לו טהרה במקוה דבשיליה המואל תפלין בשי למימר משום דאיתו נעשה אב הטומאה וא"ל למוחקו כו' ולדברי רבינו נזיק למוחקו שכתב דלהדיא גרסינן בספרי דטעמא דרי"ג שמואל כ"ח דנעשה אה"ע בעינן וכתב הווי העמודים ללרבינו א"ל מה שאמרו אה"כ לימא כתנאי כו' לשנוי לשמואל דרי"ג ס"ל בר' יוחנן ב"ב אהל ר' יהודה ס"ל דפטור ושמואל ס"ל כותיה ודחי לא דכ"ע חייב כו'. ונראה שזה טעם הרמב"ם פ"ג מהל' ביאת מקדש ה"ט שפסק דלא כשמואל עיי"ש ב"מ משום דדחיה ליה מדרש"ל ומפרק כו' נטול דמוחק דמת חמור מעמא מת כהנ"ג רבינו המחבר מיהו הרמב"ם שם השמיט דין כלי חרס וכתב סתם הוורק כלי למקדש לוקה כו' עכ"ל הווי העמודים וא"י תמה עליו דלהדיא כתב הרמב"ם שם דר"י שאינו לוקה אלא על בגדים שהן אב הטומאה כו' וא"כ הרי דינא כלי חרס שאינו נעשה אב הטומאה גם ב"ס שם עולם ביאור נס' ויקרא פ' אחרי עה"פ ואם לא יכנס ובשרו לא ירחק ונשא עונו כתב חימה למה הרמב"ם ו"ל סתם כלים טמאים סתם ולא פרט פרט לכלי חרס שפטור לגמרי ו"ע ונו"כ לא העירו מחלומה עכ"ל והוא פלא שמוצא הווי הרמב"ם כ"ל שאינו לוקה אלא על בגדים שהן אה"ס וממילא פרט לכלי חרס שאינו נעשה אה"ע וכ"כ המנחת חינוך מ' שס"ג על הו"א בפי' לספרי שהקשה על הרמב"ם שאינו מביא דין דכ"ח א"ל שילוח וכתב עליו המנחת חינוך דבמחש"ק נק"מ דדין דכ"ח א"ל להביא דכתב דכל הכלים שהוא ראשון אינו מוזהר יודע דכ"ח הוא תמיד ראשון וא"ל להביא זה ועיי"ש עוד בזה ומה שהקשה שם המנחת חינוך ע"ד הרמב"ם כיון דמבואר דרי"ג סובר למעוטי כ"ח ואין חולק עליו וחזיק דלא ממעט אלא כ"ח מכלל שכל הכלים שהם ראשונים חייב עליהם כיון שיכולים להיות אב וא"י כדברי הר"מ ימעט ראשון וממילא ידעין דא"ל על כ"ח דכ"ח אינו אב בשום פנים ע"כ מודמעט כ"ח מכלל דשאר כלים אפילו ראשון חייב עכ"ד י"ל דלפמ"כ התוס' בפסחים י"ז א' לענין להם דאין נעשה אה"ס היינו דוקא לעמא אדם וכלים אבל לאוכלים ומשקים נעשה אה"ס. וה"ה לכ"ח ו"ל דאיתו אב לעמא אדם ובגדים אבל לאוכלין ומשקין הווי אה"ס דומיא דלחם וע"כ ספיר נקטו כ"ח דלע"ג דהווי אה"ס במקדש לא"מ עכ"ל אינו טעון שילוח דלא הווי אה"ס דומיא דזכר ונקיבה ועיין מי נפתחו אמה קנ"ד שנסתפק בזה אם כ"ח דומה ללחם או דלמא שני דא מן דא ויש לפסוק מזה ספיקו. (יח) המוסגר הוספתי מהיראים הגדפם ועיין בהנהגות הגד"ל לספרי. (יט) לשם עזרת נשים מקודשת הימנו שאין סבול יוס נכנס לשם ואין חייבים כו' כ"ל. (ב) עיין ע"ז בחוס' סוטה שם ובמנחות ז"ה ב' תוד"ה אין ובגדה כ"ח ב' תוד"ה פרט. (כא) עיין להלן ס' ט"ל בסופו שכתב רבינו ד"ז גם בשם הספרי. (כב) ודלא כהראב"ז בהשגות פ"ז מהל' בהב"ה הי"ד שכתב שאפילו לר' יוסי דאמר קדושה שניה קדשה לעתיד לבוא לא אמר אלא לשאר א"י אבל לירושלים ולמקדש לא אמר לפי שהיה יודע עזרת שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קידוש אחר עולמי כצדור ד' לעולם עכ"ל ור"ל דלמא יקדש עזרת אה הבית על נעת"ל דהא לעתיד יתבנה

ספר עמר זאטורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

ירושלים ועזרות ומביא ראיה מקדושת הארץ לקדושת ירושלים ועזרות להקל כש"כ שנביא ממנה ראיה להחמיר. ועוד אמר רב הונא כפ' ידיעות דקדושת ירושלים ועזרות לא במלה קדושתם ראשונה אע"ג דפליג עליה רב נחמן כרב הונא קי"ל להחמיר הלכך הנכנס לירושלים בזה"ז צריך להזהר שלא יכנס במקום מקדש ועזרות (כג) שכולם טמאי מתים ואין לנו הואת שלישי ושביעי. וסתוך שראינו ביבמות דס"ל לר' יוסי קדושה שנייה קדושה לשעתה קדושה לעתיד לבוא ולא ראשונה למדנו גירסת מכות בפרק אלו הן הלוקין [י"ט ב'] דהכי איתא לעולם קסבר קדושה לשעתה ולא קדושה לעתיד לבא דהתם אליבא דר' יוסי קאמר דתניא ר' יוסי אומר [שלשה דברים] משום שלשה זקנים ר' ישמעאל אומר יכול יעלה אדם [מעשר שני] בזה"ז וכו' ומקשינן ומתריצין לעולם קסבר וכו' ואותה גירסא אינה יכולה להיות מכמה טעמים חדא דאמר התם שמעשר שני היה נאכל בירושלים אולמלא דאיתקש לבכור שנוקד דמו ועדיין בשרו קיים דההוא אינו נאכל כדאיתא התם ועוד הא דתניא התם [יכול יעלה מע"ש בזה"ז בירושלים] לאחר חורבן שני קאמר דקדושה נתבטלה ובסוף מס' ידים אמרו על ר"ש ור' ישמעאל ור"א בן עזריה ור"ע נמנו וגמרו עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ואמרינן ביבמות בסוף פ"א [ט"ז ב'] ובחגיגה פ"א [ג'] טעמא מאי הרבה כרכים כבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי בבל והניחום כדי שיסמכו עליהם עניים בשביעית למדנו שאם לא הניחום עמדה קדושתם לאחר חורבן הלכך יש לנו לגרום במכות קדושה לעתיד לבא וקדושה ראשונה דאמרי' במס' מכות לא בקדושת יהושע קאמר אלא בקדושת עזרא וה"ק קדושה ראשונה לפנינו קדומה (כד) שקדמה לפני דורינו שאם היינו מפרשים ראשונה בקדושת יהושע קשיא לנו דר' ישמעאל אדר' ישמעאל שכבר הוכחנו מחגיגה ומיבמות דהנהו תנאי במס' ידים דרבי ישמעאל חד מנהון נמנו וגמרו דסבירא להו דקדושת יהושע במלה והשתא נמי אתי שפיר דר' יוסי דאמר ביבמות בהערל קדושה הראשונה במלה וקדושה השנייה קדושה לעת"ל ואמנם משום קשיא דר' יוסי אדר' יוסי לבד לא הווקעו לתרין דהא אמרינן ביוצא דופן כנדה [מ"ז ב'] ההיא אשר ירשו אבותיך וירשתה דמיתנינן ביבמות דר' יוסי תני ולא סבר לה וס"ל תרומה בזה"ז דרבנן דבין ראשונה ושנייה נתבטלה קדושתן וצריכין אנו לומר הכי דהא ס"ל תרומה בזה"ז דרבנן. יש לשאול דהא אמרינן בחגיגה וביבמות עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית וכו' אלמא בקדושה ראשונה של יהושע נתקדשה ארץ עמון ובב"ב בחזקת הבתים [י"ז ב'] אמר רב יהודה אמר [שמואל] כל שהראה הקב"ה למשה וכו' לאפוקי מאי הר שער עמון ומואב ותימא (כה) דעמון ומואב דחזקת הבתים היינו עמון ומואב שלא כיבש משה והזהיר עליהם אל תצורם ואל תתגרם בהם ועמון ומואב דחגיגה ויבמות היינו עמון ומואב שלקח סיחון כדאמרינן בא"ט בחולין [ס' ב'] עמון ומואב שיהיו בסיחון ואותה אומה כבשו משה וישראל. יש לשאול כי למדנו מדאמרינן בחגיגה וביבמות דאמר מר הרבה כרכים וכו' כי עמון ומואב ארץ סיחון במלה קדושתה שנתקדשה בימי יהושע ובקדושה שנייה לא נתקדשה ובע"ז פ' ר' ישמעאל [י"ט ב'] אמר ר' ירמיה בר אבא (כו) איקלע לבצרה חזונה דאכלי פרי דלא מעשרי אפר להו אתא לקמיה דר' יוחנן א"ל אדמקטורנך עלך זיל הדר בצר לאו היינו בצרה לימד שיש

תועפות ראם

ע"י הקב"ה בקדושתו הגדולה ויתקדש קדושת עולם ואיך נאמר דקדש עזרא על לעת"ל דלמא נריך קדושת ב"ו הלא קדושתו יתברך למעלה מקדושתו ועיין בספר מה"ר ערך קדושה ראשונה קדשה לשעתה וז"ל ביאור ד' הראב"ד אלו. גם הסכ"ד דרך הקדש דרוש ו' כתב והגדלה א"ל הוה דקדושה ב' קדשה לעתיד הוה דוקא בקדושת א"י כללם שנתקדשה ע"י כיבוש וזהו קמחשני קרא דאשר ירשו אבותיך ואשמעין דשתי ירושות י' להם וג' א"ן להם אכל בקדושת מחינות שהוא דבר התלוי במעשה או בכל אלו או בחד מכל אלו למר כדא"ל ולמר כדא"ל א"ן להלך בין קדושה א' לב' ואם קדושה א' לא קדשה אלא לשעתה קדושה ב' נמי לא קדשה אלא לשעתה דהא ל"ל קרא לקדושת מחינות להלך בין קדושה א' לשנייה ומס"ה ר' יוחנן שרצה להייב את המעלה בזה"ז והוי מטעם קדושת מחינות הולחנו בנמ' דזבחים ק"ו ב' לומר דטעמיה הוה משום דס"ל דקדושה ראשונה קדשה לעתיד דאי הוה ס"ל דלא קדשה כ"ל לשעתה גם קדושה ב' לא נתקדשה אלא לשעתה עכ"ל ועיין מכות י"ט א' תוד"ה ואי סבר כו' וזבחים ס' ב' כד"ה מאי קסבר כו' ומגילה י' א' תוד"ה למה עיין להלן סי' שמי"ה. (כג) כתב הספר חרדים בס"ס ח"ל הראב"ד ורש"י ובע"ה ורבינו שמעון פסקו כר' יוחנן וכן פסק גאון ורבינו יוסף טוב עולם והר"ר מתתיהו והרב בעל העזר והר"ר אליעזר טבור קודש עכ"ל. וגרסה שרבינו הוה הר"ר אליעזר טבור קודש וכפסק רבינו כ"כ המג"א בנז"ח סי' תקס"א ס"ב עי"ש. (כד) לפנינו קדומה. תיבות אלו נראות מיותרות ונגדפם ליתא. (כה) ותימא. ט"ס הוה ואולי ל"ל וכי תימא והוה נמשך למס"כ להלן בסמוך יש לשאול כי למדנו כו' ור"ל ואם תאמר לתרין זו הקדושה עדיין יש לשאול כו' ועיין בחגיגה ג' ב' תוד"ה עמון פי' ר"ת ובנדפס הגי' ותי' רבי דהר שער דחזקת הבתים וכו' עמון ומואב שלא כגם והזהר עליהם כו' וגרסה שיש שם חסרון דפוס דפתח דהר שער וסיים בעמון ומואב וכו"ל דהר שער עמון ומואב דחזקת הבתים כו' ואפשר דמס"כ כלן ותימא ל"ל בזה"ז ותי' מורי הרב ועיין בהקדמת ספרי זה ח"א. (כו) לפנינו בע"ז שם מוכר ר' ירמיה על מעשה אחרת אכל בך דהכא איתא ריש לקיש איקלע לבצרה כו' ועי"ש בזה"ז שהקשו ממה שאמר רש"י בעלנו במכות י"ב א' טעם שאינה קולטת

ספר עמד ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קנה

חילוק בין בצר לבצרה בצר היתה קדושה יותר מחול' ובצר מארץ סיחון היתה דכתיב בספר יהושע [י"ג] ויתן משה למטה בני ראובן למשפחותם וגו' כל ממלכות סיחון מלך האמרי וגו' ובצר מחלק ראובן היתה דכתיב [דברים י' מ"ג] את בצר כמדבר בארץ המישור לראובני יש לתרץ כי סיחון היה לו ארץ לבד עמון ומואב שכיבש [ומאותה הארץ היתה בצר והיא נתקדשה בקדושה שנייה כי לא שנינו אמר מר אלא בארץ עמון ומואב שכבש] סיחון ותבין מתוך המקראות דכתיב [יהושע ט] ויתן משה למטה בני ראובן למשפחותם ויהי להם חגבול מערוער אשר וגו' וכל ממלכות סיחון וגו' מדלא כתיב כל וכתוב וכל למדנו שלבד מלכותו היה לו ארץ.

סימן רעה [שלב]

המפטם את השמן. צוה יוצרנו שלא ישתמש הדיוט בכתר כחונה והקפיד שלא יפטם שמן דומה לשמן קדושה דכתיב בפרשת כי תשא [שמות י' י"ג] על בשר אדם לא יוסך ובמתכנתו לא תעשו כמהו וענש כרת דכתיב התם איש אשר ירקח כמהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו ועוד למדנו בפ"א דבריות [ה' א'] בגזירה שוה מקטרת נאמר כאן ובמתכנתו לא תעשו ונאמר בקטרת והקטרת אשר תעשה במתכנתה לא תעשו לכם ובקטרת כתיב [בה כרת] (א) בהדיא דכתיב אשר יעשה כמות להריח בה ונכרת מעמיו. תניא בבריות פ"א [ס] המפטם את השמן ללמוד בו ע"מ למוכרו (ב) לצבור פטור לסוך ממנו חייב והסך ממנו פטור לפי שאין חייבין אלא על סיכת שמן המושחה שעשאה משה בלבד. ללמוד בו ולמוכרו לצבור פטור מנלן אתיא במתכנתו במתכנתה [מקטרת ובקטרת מנלן דכתיב במתכנתה] לא תעשו לכם הוא דאסור אבל לסכור לצבור פטור. אמר רבא שמן שפטמו לחוצאין פטור פ"י שלא נתן בו כל הבשמים המנויים ממשקלם (ג) וטעמא דכתיב לא תעשו כמהו כמהו הוא דלא תעשו הא שאין כמהו שפיר דמי וחשבון הבשמים המנויים בפרשה תניא בבריות פ"א שמן המושחה מר דרור חמש מאות קדה חמש מאות קנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים וקנה בשם מאתים וחמשים נמצאו כולם אלף ושבע מאות וחמשים ומסקינן כשהוא שוקל שוקל בהכרע ומאי בד בבד אמר רבינא שלא יניח משקל במשקל וישקלנו :

תועפות ראם

קולסת אלא צר והוא גולה לצרה אצל לגי' רבינו לק"מ ומה שהסגרתי בתי' רבינו כ"כ הגר"ד שליט"א בגליון הכת"י להגיה כמש"כ גידפס והמחיק דלג מן שכיבש הראשון לשכבש אחרון. והנה ע"ד רבינו הירא"ם ים בעצר הירדן מקומות שנתקדשו בקדושה שנייה ג"כ ועיין בספר משכיל לאיתן צמחות דפ"א דתרי עבר הירדן ים ובספר קרן אורה לנדרים דכ"כ ובחיזוקי הרא"ל לספר דברי שלמה להגאון רש"י ריבלין עיי"ש בסוף הספר :

(א) המוסגר הספתי מהירא"ם הגדפס. ולכאורה דברי רבינו חמוסים דלמ"ל להכרת דכתיב צקטורת והלא בשמן המשחה בעמנו כתיב כרת בהדיא. אולם כוונת רבינו למ"ש בבריות ג' א' מה קטורת לאו בפ"ע וחייבין עליה כרת בפ"ע אף משפס שמן וסך נמי כיון דלאו בפ"ע חייבין עליה בפ"ע וחס"ד ועוד למדנו בפ"א דבריות מנז"ש שמן מקטורת כו' ור"ל דעל כל אחד בפ"ע חייבין כרת והטלת ואם עשאו שניהם בהעלם אחד חייב שניהם וא"כ יזוי לר' ה' א' הוא למקום הגז"ש אצל עיקר ד' רבינו נרץ לזיין לר' ג' א'. (ב) למוכרו. גידפס איתא למוכרו וכו' דה"ל מיר מ"א א' ד"ה בשלמא ועיי"ש שפי' למוכרו לצבור ללמדם שידעו לעשותו ולא שימנעו ממנו וכתב בספר מנחת שלמה למס' כריתות סי' ע"ו ומשמע דהא דקתני למוכרו לצבור פטור דפטור ונותר הוא עכ"ל וכו' בס' הר המריה להרמב"ם פ"א מהל' כלי המקדש סק"י דמהיכי תיתי יאסר כיון דכתיב לא תעשו לכם דוקא לכם הוא דאסור עכ"ל אולם רש"י בפי' החומש שמות ל' ל"ח כתב להריח בה אצל עושה אתה צמחכתה משלך כדי למכרה לצבור ולא כתב לדרוש זה מתיבתא לכם המבואר בגמ' וכו'. (ג) ממשקלם. גידפס ומשקלם וכאן הוא הנכון וז"ל הסמ"ג לאוין ר"צ. ובמתכנתו לא תעשו כמהו בסכוס סימנים שלו לפי חשבון מדת הין שמן עכ"ל ור"ל כדברי רבינו הרא"ם ומ"ש בסכוס סימנים שלו היינו כל הבשמים המנויים ומ"ש לפי חשבון היינו ומשקלם שכתב רבינו דר"ל חשבון כל הסמנים כמו שעולים כולם יחד במשקלם וכל הבשמים המנויים ומשקלם נתן צמדת הין שמן וז"ל הסמ"ג אחר בסכוס סימנים שלו לפי חשבון מדת הין שמן דהו כמהו הא אם פטמה לחלצין פטור שאין זה כמהו ופי' לחלצין אע"ג שעשה לפי ערך הזה לפי מדת השמן ולפי משקל הסמנים כגון לשעה לזיין שמן מחצית ממשקל העיקרין דהו כה מתכנתו אפ"ה פטור דלא הוי כמהו וכן הוא-משמעות הרמב"ם פ"א מהל' כלי המקדש ה"ד וא"כ מש"כ רבינו הרא"ם פ"י לחלצין שלא נתן בו כל הבשמים המנויים ממשקלם אין ר"ל צו להשמן שהוא י"ב לוג דלא לא נתן בשמן וזה הין כל הבשמים המנויים ממשקלם בלא"ה פטור דכ"ה כמתכנתו אלא ר"ל צו להשמן שפטם לא נתן כל הבשמים המנויים ממשקלם ולפי ערך הסמנים כן. היה ערך השמן מ"מ פטור שאין זה כמהו ודלא כהספר הר המריה שם סק"י שהשיא כוונת הרמב"ם לדברי רש"י בחומש יעו"ש שהביא לשון רש"י וסיים אח"כ מבואר דלא עושה פחות או יתר רק לפי ערך הזה הוא חייב עיי"ה ובמהל' לא כן ואדרבה נס רש"י בפ"י החומש ר"ל כנ"ל ומשכ"ש רש"י ובמתכנתו לא תעשו כמהו בסכוס סימנים שלו תעשו אחר כמהו במשקל סימנים הללו לפי מדת הין שמן עכ"ל אמר אני שחבר דכדרי רש"י תיבת חשבון וכו' במשקל סימנים הללו לפי חשבון מדת הין שמן והיינו כלשון הסמ"ג וידוע דע"פ רוב הסמ"ג כ' כלשון רש"י בפי' התורה וכן מבואר במהל' להגמ"ל סי' רט"ו סק"י כמש"כ עיי"ש :

ולמוכרה

ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

סימן רעמ [שלד]

המפתם את הקטרת. הזהיר יוצרנו בפרשת כי תשא והקטורת אשר תעשה במתכונתה לא תעשו לכם וענש בסמך איש אשר יעשה כמותה להריח בה וגברת מעמיו ותניא בכריתות פ"א [ו' א'] המפתם את הקטורת ללמוד בה ולמוכרה (א) לציבור פמור ולהריח בה חייב ואם הריח בה פמור אלא שמעל ואמר רבא קטרת שפטמה לחצאין חייב דכתיב והקטרת אשר תעשה במתכונתה כל עשייה דהקטרת והא אפשר דעבר פרס בשחרית ופרס בין הערבים ואע"ג דפליגי תנאי בהא (ב) כרבא קי"ל. וסממי הקטורת כתובים בפירוש וחשובנם ומשקלם שנינו בכריתות פ"א [ו' א'] דתניא קטרת היתה נעשית שם"ח מנה שם"ח כנגד ימות החמה ג' מנים יתירים שמהם כה"ג מכנים מלא חפניו ביום הכפורים ומנין משקלם לא מצינו

תועפות ראם

(א) ולמוכרה. כנדפס למוסרה ועיין סי' הקודם אות ב'. (ב) מבוחר דרבינו מפרש מ"ש בגמ' דכריתות ו' ב' מסייע ליה לרבא כו' סי' מדכריהם דחכמים דלמרי ככ"י מתקן במתכונתה והיה מכנים מנה סיוע לרבא דלמרי קטורת שפטמה לחצאין חייב משא"כ לרשב"ג שאמר משום הסגן והוא תמוה לע"ד דבהדיא חיתא אף בדברי רשב"ג שאמר משום הסגן לפיכך יחיד שפיטס לחצאין חייב וא"כ דברי רבא שאמר קטרת שפטמה לחצאין חייב חתא ככ"ע וכמ"ש בספר מנחם שלמה לכריתות סי' ל"ו עי"ש וגראה דרבינו מפרש לחצאין דל"ר בקטורת דלאו היינו לחצאין שאמר רשב"ג דהתם פירוש לחצאין חיו של שם"ח מנין שהיו עושין לשה דהיינו קפ"ד מנין לחצאין שח"ר פי' חיו של הקטרת יום אחד דהקטרת מנה לכל יום פרס בשחרית ופרס בין הערבים וא"כ לחצאין היינו פרס שהוא חיו מנה וש"א רבא שמן שפטמו לחצאין דהיינו לחצאין מהשמן ששה משה צמדבר והוא ו' לוגין פמור דענין כמותו דוקא אבל קטורת שפטמה לחצאין אע"ג דחיו של הקטרת יום אחד אפ"ה חייב מיהו דוקא פרס אבל לא פחות והשתא ח"ש מ"ש בגמ' שם מסייע ליה לרבא דל"ר קטורת שפטמו לחצאין חייב דכתיב כו' כל שתעשה להקטרת פסם אחת והיינו פרס והוא כחכמים דברייתא ודלא כרשב"ג שאמר משום הסגן ולזה כיון גם רש"י כפי' שם ו' ב' ד"ה חצאין שח"ר חצאין דרבא לאו דוקא כו' דר"ל חצאין דרבא הוא דלא כחצאין שבכריתות דהתם חצאין דוקא דהיינו חיו של שם"ח מנין שלשה והבא אמר רבא כל דרלאו להקטיר. אולם לפי מה שבארתי יש לפרש גם חצאין דרבא חיו של הקטרת יום א' והוא דוקא כמו חצאין שבכריתות אלא דהתם חצאין דשה והבא חצאין דיום אלא דרש"י שח"ר חצאין דרבא לאו דוקא הוא משום דל"ר חיו של הקטרת יום אחד חכמים דלמרי ככל יום מתקן במתכונתה דהיינו כפעם אחת מתקן הקטורת שלאחריו יום אחד ומהש"כ רש"י שם סד"ה במתכונתה הלכך יחיד שלא פיסס אלא מנה חייב ולכן כ' לחצאין שא"ר דוקא פרס אלא כל הקטרת יום אחד ואפשר לפרש לפרש"י דגם לחצאין שא"ר פי' שני חצאין שמקטירין בכל יום דהיינו פרס בשחרית ופרס בין הערבים ועיין בגמ' פ"ב מהל' כלי המקדש ה"ח שהקשה ע"ד רש"י מכוונת הגמ' דקאמר והא אפשר דעבדה פרס בשחרית ופרס בין הערבים משמע דנעשית פרס לזכ סג' וא"כ יחיד המפתם פרס יתחייב דהא קרינן בה והקטרת אשר תעשה ומנ"ל לרש"י דענין שפיטס מנה כדי שיתחייב. ומשכ"ס המנ"ל בזה"ל והרב בעל לב שמה בפרש"י ח"א הביא דין זה לפיוע לרבינו שמנה החציתין מנה אחת עכ"ל. הלשון מנומנם והנ"ל בלשון זה והרב בעל לב שמה הביא דין זה דחציתין לפיוע לרבינו שמנה הקטרת דבקר ובין הערבים למנה אחת ח"ל הלכ שמה שם ובחמדין הדבר מבוחר בלשון הכתוב הוא זה האשה אשר תקרינו לה' כבשים כו' שנים ליום כו' חת הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כו' הרי בפרוש עשה שם חת כהדין כהדין אמר לו האשה כו' וחלק אותה לבקר ולערב והקטרת אף שאין זה מבוחר בכתוב ח"מ חכמים אמרו מנה בכל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב שלשום זה משמע שהמנה לכל יום היא המנה ומתחלק לחצאין בבקר ובערב ויש לי ללמוד זה מ"ש בגמ' במנחות ל' ב' ת"ר חלו נאמר מנה מחצית הייתי אומר כו' ח"ל מחציתה בבקר ומחציתה בערב כו' וראיתי להרב פרשת דרכים בס' דרך מלותיך בחלק ראשון שהביא שם דברי הלכ שמה ותמה עליו האחד במש"כ שהמנה בכל יום היא המנה זה הוא טעות גמור משום דשיעור זה חיו אלא מדרבנן ומן התורה בכית היא הקטרת והשנית מה שסיים ויש לי ללמוד זה מ"ש בפ' התכלת כו' עירוב פרשיות חיו רואה כאן דאזנה סוגיא מיידי חציתיה כהן גדול כו' ואם הרב רואה ללמוד מדין חציתין לדין קטרת היה לו לנאר באיזו מדה מן המדות למד זה ובלשון הכתוב ע"מנו יש חילוק גדול בין חציתין לקטרת דגבי חציתין חכמינו דכתיב מחציתה בבקר ומחציתה בערב ולא כתיב לזו' הקרבה בכל פרט ופרט אלא כלל הכל במה שזה זה קרבן אהרן אשר יקרינו אבל גבי קטורת כתיב ובהעלת אהרן את הנרות יקטירנה ובהיטבו את הנרות יקטירנה הרי דבכל זמן וזמן צאה המנה של הקטרת וא"כ למה לא ימנה לשתי מנות. ולע"ד ד' הלכ שמה ככוסם ואין כאן עירוב פרשיות ולא טעות גמור וכוונת הלכ שמה הוא ללמוד מהבא דמנחות דכמו שמינו שם דמדכתיב מחציתה בבקר ולא מחצית ש"מ דהמנה היא מנה חמיד הכתוב מוקדם ואין שם אלא מנה אחת חלוצה דכ"ע ה"ג בקטורת שאמרו חכמים מנה בכל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב ולא אמרו חיו מנה בבקר וחיו מנה בערב ש"מ דס"ל לחכמים דהמנה היא מנה בכל יום והקטרת כל היום חד מנה היא אלא שפירשו דאין מקטיר בבת אחת אלא פרס בשחרית ופרס בין הערבים אבל לחצאין המנה הוא נחשז מנה בכל יום וכו' ל"מ. ובלשון הכתוב ע"מנו יש רמז לזה אף שאינו מבוחר בכתוב דמדכתיב שמות ל' ז' בבקר בבקר חכמינו את הנרות יקטירנה בכניו ולא כתיב יקטיר וכן שם פסוק ח' כתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה ולא כתיב יקטיר ש"מ דהמנה היא , והקטיר עליו אהרן קטרת כמים" הכתוב מוקדם וא"כ אין כאן אלא מנה אחת. ואולי זה כוונת פרש"י כפי' החומש פסוק ח' שכתב יקטירנה בכל יום פרס מקטיר שחרית ופרס מקטיר בין הערבים דר"ל מדכתיב יקטירנה ולא כתיב יקטיר ש"מ דהמנה היא בכל יום וכל היום חיו אלא אחת אלא פרס מקטיר שחרית כו' ולכן אמר יקטירנה לאזנה הפרס של כל הקטרת. ולא תעשה בלשון הלכ שמה שאמר חכמים אמרו כו' מחציתה בבקר כו' שר"ץ

ספר עמוד זאסדרים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קנט

במקרא ונראה לי שהוא הלכה למשה מסיני ושמעתי דאסמכוה אקרא שלחך בנימטריא הכי הוו דהא (ג) המדרש לא ראיתי .

סימן רפ [שלג]

הסך שמן המשחה. ויראת מאלהיך הזהיר הכתוב ב' כי תשא שלא לסוך בשמן המשחה שעשה משה דכתיב על בשר אדם לא ייסך וענש בסמוך בכרת דכתיב ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו ותניא בכריתות פ"א [ו' א'] אין חייבין אלא על סיכת שמן המשחה שעשה משה בלבד ותניא בההוא פרקא [ו' ב'] הסך שמן המשחה לבהמה ולכלים פטור לעובד כוכבים ולמתים פטור (א) מ"ט דכתיב על בשר אדם לא ייסך ובהמה וכלים לאו אדם ניהו ועובדי כוכבים לאו אדם מיקרו דכתיב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. והא דאמרינן בסנהדרין בד' מיתות [י"ט ו'] ובע"ז פ"א [ג' א'] ר' מאיר אומר מנין לעובד כוכבים שעוסק בתורה שהרי הוא ככהן גדול דכתיב אשר יעשה אותם האדם וגו' כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא אדם וכו' הא לא קשיא (ב) דכיון דכתיב וחי בהם בכל הצריכין היות קאמר וכו' אמרינן בקדושין פ"א [ג' א'] למען ירכו ימיכם וימי בניכם ולא ממעטינן בנותיכם מהאי טעמא דבכל הצריכין רבוי ימים משתעי קרא דאטו בני בעי חיי נשי לא בעו ה"ג לא שנא. ומתים לאו בני סיכת שמן הם שאינו (ג) אלא לתענוגים ואב"א כדתנא תנא קמיה דר' אלעזר כל שישנו בסך ישנו בלא יסך והני כולוהו אינם בסך דעובדי כוכבים לא נצטוו (ד) ומעמא דלא ייסך כתיב קרי ביה לא ייסך (ה) ותניא [ו' ב'] הסך לכהנים ולמלכים ר' מאיר מחייב ור' יהודה פוטר מעמא דר"מ לאחר משיחתן זרים ניהו ור' יהודה סבר זרים מתחילתן ועד סופן בעינן ותניא כמה ייסוך ממנו ויהא חייב ר' מאיר אומר כל שהוא ור"א כזית ר"מ סבר על בשר אדם לא ייסך ואשר יתן ממנו על זר מה סיכה כל שהוא אף נתינה כל שהוא ור' יהודה סבר ולפינן נתינה דהכא מנתינה דעלמא מה נתינה דעלמא בכזית (ו) אף נתינה דהכא בכזית. יש לשאול שמצינו נתינות חלוקות הכא אמרינן נתינה בכזית בתרומה כתיב נתינה שנאמר ראשית דגנך

תועפות ראם

ער"ל מדלמרו מחליטה ולא מחליטה וכהיא למנחות שם דז"ל דבאמת לא מוכר לשון מחליטה נבי קטרת אלא פרס בשחרית ופרס בין הערבים דהיינו מחליטה אלא כוונת הלז שמה מדלמרו מנה בכל יום מחליטה בצקר כו' ולא אמרו חזי מנה בצקר כו' וכנ"ל. ודע דלשון חכמים שכתב הלז שמה נמלא בנוסחתיו שסדר התפלה "מנה בכל יום פרס בשחרית ופרס בין הערבים" ובמק"א לא ראיתי עדיין כלשון הזה ועיין להלן כו' תנ"ה ובצילורי שם אות א'. (ג) דהא. הלשון מנומנס ובגדלס כחז בזה"ל דאסמכוה אקרא דכתיב [שה"ש ל' י"ג] שלחך פרסם רמונים שלחך צג' הכי הוי ומדרש לא ראיתי ע"כ :

(א) פטור. בגדלס כתוב לעובדי כוכבים ולמתים חייב והוא ס"ס וז"ל פטור כמבואר כאן והוא מוכרח. (ב) עיין בתוס' סנהדרין וע"ז שם שתי' צענין אחר. (ג) צנמ' אמרו מתים נמי פטור דכיון דמית ליה מת מיקרי ולא אדם ורבינו כתב שאינו אלא לתענוגים וז"ל. (ד) דעובדי כוכבים לא נצטוו. מכלל כתב הרב הגאון הגדול מד"א דמהנינו מהר"ל ז"ל להשיב עמש"כ המנחת חינוך נו' י"ד וז' קכ"ו ור"ס במדבר דעובד כוכבים חייב בגזל גבוה עיי"ש דאם כדבריו הא דעובד כוכבים מנווה מנעם גזל דהא שמן המשחה הוא קודם ואם דאינו מנווה ע"י הלאו דלא ייסך רק מטעם אחר הא לגבי צ"ל אין שום כ"מ מזה ע"כ נראה ברור דבקדשים ליכא לאו דגזל אף לענין צ"ל ולא אמרינן מ"ל גזל הדיוט מ"ל גזל גבוה עכ"ל בגליון המנחת חינוך. ולעני"ל משום הא לאו חבירא דהא בשמן המשחה אמר ר"י הוריות י"א ב' ובמדרש וי"ר פ"י ס' ח' דשמן המשחה שעשה משה במדבר מעשה נסים נעשו בו מתחילה וע"ס דאחר כל המשיחות כולו קיים לנתינת לבוא עיי"ש וא"כ אם סך אחד בשמן המשחה ליכא שום גזל דלא נתמעט מאומה מאותו שמן וכולו קיים כמו שהיה אלא דאפ"ה הוסיפה תורה על צד אדם לא ייסך. וא"כ אינו ענין כלל לגזל גבוה ואין העובד כוכבים מנווה ע"י מטעם גזל הקדש דלא חסר כלום מאותו שמן. ונראה לי עוד דלפמ"ש בסנהדרין ל"ו א' בפחות משו"ס עובד כוכבים בישראל נהי דבחר הכי מחיל ליה לערעא בשעתיה מי ל"ל א"כ בגזל גבוה עובד כוכבים מהקדש בפחות משו"ס אינו חייב דבהקדש לא שייך לומר לערעא בשעתא מי ל"ל ומ"ש במנחת חינוך ריש ס' במדבר וב"ז נהרג ע"י כמו גביית הדיוט ואפילו בפחות משו"ס לא קאי בפחות משו"ס אנגיבת הקדש אלא על גביית הדיוט דסמיק ליה קאי והא דכתיב שמן המשחה לא צענין שו"ס אלא כל שהוא או כזית א"כ אכתי עובדי כוכבים אינם בסך בפחות משו"ס וספיר אינם בגל ייסך מיהו דברי הראשונים לר"י ב"ר אלעזר נכונים וברורים דבשמן המשחה שעשה משה אפי' בשו"ס ליכא גזל. וראיתי בס"ס מקור חיים ביה' למס' כריתות ד"ו ב' שכתב דאפשר לומר דקטן כיון דאחי לכלל שלא יסוך כשיגדיל מיקרי ישנו בכל יסוך א"כ גם אחרים מנווין עליו שלא יסיכוהו ותמיהני מ"ש מהר"ק קשירה גישין מ"ה ב' דחשיב שם קטן שאינו בקשירה ואינו בכתיבה דכל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה עיי"ש ולא אמרינן בקטן דחשיב ישנו בקשירה דאחי לכלל קשירה כשיגדיל וא"כ ה"ל אינו בסך וגם אחרים אינם מנווין עליו שלא יסיכוהו ועיין יד שאלו ליו"ד ס' רפ"א סק"ג שנשאל בזה למה מנעט קטן מוקדשתא דהרי הוי בר קשירה משיגדיל. ועי' גביית אדם כלל א' אות א'. (ה) ייסוך. בגדלס יסוך וכו' לפיכך צנמ' ו' א' ועיי"ש ברש"י וכו' בתוס' שם הכא אינו מוסף על הכתיבה אלא מוסרם הכתיבה להטיל יו"ד בין סמך לך. (ו) אף נתינה כו' עד שנאמר ראשית דגנך חסר בגדלס ד' זלנקווא והווי העמודים לא הרגש בהם"ס שחצר

318 ספר עמוד איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

תירשך ויצחקך וראשית נז צאנך נתן לו ואמר שמואל [קושי' ל"ג] חיטה אחת פוטרת את הכרי בפסחים ב' כל שעה [ל"ג ג'] אמרינן האוכל תרומה כזית משלם קרן וחומש אבא שאול אומר עד שיהא בו שוה פרוטה ומעמא ת"ק סבר כי יאכל כתיב ואכילה בכזית ואבא שאול סבר ונתן כתיב ונתינה בשוה פרוטה אלמא לדברי הכל נתינה בשוה פרוטה ויש לתרין נתינה שהיא בתשלומים בשוה פרוטה נתינה (ו) שאינה בתשלומין פחות משוה פרוטה וגבי תרומה היינו מעמא כיון שכל המעשרות יש [להן] שיעור וכאן לא נתן שיעור יש לומר בכל שהוא חייב (ח) .

סימן רפא [שצ]

השוואה ומעלה בחוין. תנן בזבחים [ק"ו ה'] השוחט ומעלה בחוין חייב על השחיטה ועל העלייה ר' יוסי הגלילי אומר שחט בפנים ומעלה בחוין חייב שחט בחוין והעלה בחוין פטור שלא העלה אלא דבר פסול והלכה כרבנן ואמרינן בגמ' בשלמא העלאה כתיב עונש וכתוב אזהרה עונש דכתיב ב' אחר מות ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו וגו' [ונכרת האיש ההוא] אזהרה דכתיב ב' ראה אנכי השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה ואמר ר' אבין אר"א כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה אלא שהיטה בשלמא עונש שמענו דכתיב אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו ונכרת אלא אזהרה מנלן ומסקינן א"ר יוחנן [ק"ו ג'] אתיא הבאה הבאה כתיב בהעלאת ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו וכתוב בשחיטה ואל פתח אהל מועד לא הביאו מה בהעלאת ענש והזהיר אף בשחיטה ענש והזהיר. ואע"ג דשור וכשב ועז כתיב עוף כ"ב כדתנן בהשוחט ומעלה [ק"ו ה'] המולק את העוף בפנים והעלה בחוין חייב מלק בחוין והעלה בחוין פטור השוחט את העוף בפנים והעלה בחוין פטור שחט בחוין והעלה בחוין חייב מנה"מ דתניא בת"כ אין לי אלא השוחט את הבתמה שהוא חייב מנין לשוחט את העוף שהוא חייב ת"ל אשר ישחט (א) [יכול המולק בעוף יחא חייב ת"ל ישחט] על השחיטה חייב ואינו חייב על המליקה ותנן [ק"ו ה'] הזורק מקצת דמים בחוין חייב מנלן מדתניא [ק"ו ה'] דם יחשב לרבות את הזורק [דברי ר' ישמעאל (ב) רעק"א או זכה לרבות את הזורק] תניא בת"כ יכול יהא חייב על החולין (ג) ת"ל קרבן על הקרבן הוא חייב ואינו חייב על החולין יכול יהא חייב על קדשי בדק הבית ת"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו יצא הקדש בה"ב שאינו בא לפתח אהל מועד ותניא אשר יעלה עולה אין לי אלא עולה מנין לרבות אימורי חטאת ואימורי אשם ואימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ת"ל זבח מנין לרבות את הדם ת"ל או זבח מנין לרבות את הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח והמנסך שלשה לוגין מים ושלשה לוגין יין ת"ל ואל פתח אהל מועד לא יביאנו כל הבא לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוין אין לי אלא קדשים כשרים מנין לרבות [הפסולים] כגון הלק והיוצא והטמא כו' שניתנים למעלה למטה בחוין בפנים והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן מנין ת"ל לעשות אותו כל המתקבל בפתח אהל מועד חייבין עליו בחוין. תנן [ק"ו ה'] חומר בעליה מבישחטה שנים אחזו בסכין ושחטו פטורים אחזו בסכין חייבין מנלן דבשחיטה פטורין דכתיב ונכרת האיש ההוא (ד) אחד ולא שנים ומנין שבחעלאה חייבין ולא נמרינן משחיטה דתניא איש איש לרבות

תועפות ראו

שחט שס. (ו) נתינה שאינה כו'. בנדפס כתוב בגמ' אחר ח"ל שס ו"ל נתינה שהיא בתשלומין בש"ס שאין נקראין תשלומין פחות מש"ס וגבי תרומה כו' ועיין חוס' פסחים שס ובצ"מ מ"ו ח' תוד"ה קונים וצ"ב התרומה ריש הל' גיטין ולעיל סי' קנ"א בסופו. (ח) חייב. בנדפס ליתא תיבת חייב: ובאמת אינו מובן מה ענין חייב לכאן ולדרכה ז"ל בכל שהוא פטור כדל"ס חסיה אחת פוטרת את הכרי: (א) המוסגר הוספתי מהנדפס וכו' בת"כ. (ב) כ"ס בנדפס ובהכתי' חסר זס ועיין בסמוך שכתב רבינו מהר"ם מנין לרבות את הדם ת"ל או זבח והיינו ד' ר"ע. ודע דאף שאמרו דם יחשב לרבות את הזורק מ"מ עיקר רבינו הוא מסיפא דקרא דם שפר כפרס"י בסנהדרין ז"ד ג' ומתריבי מדם שפר וכו' רש"י צ"ל ההומס דם שפר לרבות את הזורק דמים בחוין ור' ישמעאל לשיטתו דר' ישמעאל ס"ל בסוף פסחים דוריקה בכלל פסיכה ור"ע חולק עליו בזה ולא יכול לרבות זורק מן דם שפר כ"כ התו"ם אחרי סי' ז' ועיין בס' בית דוד בהקדמה. (ג) על החולין פי' בשוהם חולין בפנים יכול יהא חייב כרת ת"ל כו'. (ד) עיין ברש"י זכח"ס ק"ח סע"א שכתב וק"ל ונכרת האיש ההוא עכ"ל מנא לה דלמסקנא ההוא אחד ולא שנים ילפינן מדכתיב דם יחשב לרבות דבשחיטה כתיב משא"כ ונכרת האיש ההוא כתיב בהעלאת ג"כ וכו' הרע"ב בפיה"מ שנים שחטו בסכין ושחטו פטורין דכתיב דם יחשב לרבות האיש אחד ולא שנים וא"כ תמוס משכ"ר ונכרת האיש ההוא אחד ולא שנים ולא כתב כפי המסקנא דם יחשב לרבות האיש אחד ולא שנים. וכתב הריטב"א בחי' לקדושין מ"ז ח' עמ"ס חד למעוטי שנים אחוין וכו' וכו' והא למ"ל קרא מהכא היפוק ליה מדכתיב בעשוהה אחת מכל מלות ה' ודרשינן היום אחד ששפח חייב שנים ששפחו פטורין ואיכא למימר דלפיטריך דגבי שחטין חוץ כתיב איש איש ומריבין מינה לחייב שנים ששפחו

ספר עמוד ז אימורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קס

שנים שאחזו באבר והעלו שחיביבן ותנן בובחים פ' אחרון [ק"ז ב'] פרת חטאת ושעיר המשתלח שחקריבן בחוץ פטור שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו כל דבר שאינו ראוי לפתח אהל מועד אין חייבין עליו הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד אתנן ומחיר כלאים ושריפה ויוצא דופן ובעלי מומין בין מומים קבועים ובין מומין עוברין שחקריבן בחוץ פטור ר"ש אומר בעלי מומין עוברין בלא תעשה שהיה רש"א כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן הר"ן בלא תעשה ואין בו כרת וחכ"א כל שאין בו כרת אין בו לא תעשה והלכה כחכמים. יש לשאול לר"ש בן לקיש דאמר [נ"ק ע"ג ב'] אינה לשחיטה אלא לבסוף כיון דשחט חצי סימן הו"ל מום קבוע ואינו ראוי לפתח אהל מועד כי ממו לבסוף דמקריא שחיטה דמחייב עליה היכי מחייב א"כ לא אשכחינן שחוטין חוץ דמחייבי יש לתרץ כיון שדרך הכשר קא עביר אינו נקרא מום דכל מומי קדשים מפסח ועור גמרינן שאינם דרך הכשר הלכך כל מה דמיתרע (ה) לשחיטה לא מיקרי מום להדחות מפתח אהל מועד.

סימן רפב [קכ]

העושה מלאכה ביום הכפורים. ויראת מאלהיך צוה בפ' אמור אל הכתנים וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה ועונש בסמוך וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתו את הנפש ההיא מקרב עמה, וכל המלאכות שפרשתי שנאסרות בשבת נאסרו ביום הכפורים בין מדאורייתא בין מדרבנן כדתנן במגילה [ז' ב'] אין בין שבת ליום הכפורים אלא שזה וזונו בידי אדם וזה וזונו בהכרת ותניא בפרק יום הכפורים [יומא ס"א ב'] ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש יכול יתענה בתשעה ת"ל בערב אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה הא כיצד מתחיל ומתענה מבע"י מכאן שמוסיפים מחול על הקודש אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל מערב עד ערב אין לי אלא ביום הכפורים שבתות מנין ת"ל תשבתו ימים טובים מנין ת"ל שבתכם הא כיצד כל מקום שנאמר בו שבות מוסיפין מחול על הקודש ותניא [פ"א ב'] כל הנפש אשר תעשה בו מלאכה בעצם היום הזה על עצמו של יום ענוש כרת ואינו ענוש כרת על התוספת.

סימן רפג [ת"ה]

ושלא עשה פסח ושלא מל. לפסח ולמילה לא מצינו אזהרה ותנן בכריתות פ"א [ג' ב'] הפסח והמילה מצות עשה פ"י ולא מצות לא תעשה על הפסח ענש בפ' בחעלותך דכתיב והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההיא מעמיה ובדרך לא היה פ"י ובדרך רחוקה לא היה בשעת עשיית פסח ודרך רחוקה מפרש בפסחים בפ' מי שהיה טמא דתניא [ג' ב'] איוה היא דרך רחוקה מן המודיעים ולחוץ וכמדתה לכל רוח דברי ר' מאיר (א) ר' אליעזר אומר מאיסקופת העזרה ולחין אמר ר' יוסי לכך נקוד על ה' שברחוקה לומר לא שרחוקה ודאי אלא מאיסקופת עזרה ולחין.

תועפות ראם

שהעל את האבר לחוץ סד"א לרבות נמי שנים ששחטו בחוץ קמ"ל הוה ולא שנים ששחטו בו' ועיין בתוס' רעק"א למשמיות ובהם פי"ג אות ק"א ומסכ"ט והכי משמע לכאורה מד' הריסב"א מדמקשה דכבר נפקא מקרא דנעשותה ולא ה"ל דלחיה לזה אינו יכול וזה אינו יכול עכ"ל לאו דוקא לזה א"י וזה א"י דלניבא דר"ש ז"ל לזה יכול וזה א"י דלמרינן שבת ז"ב ב' דלד"ה חייב ופי' זה שיכול כרוב חסדא שם ז"ג א' וה"ל לכל איסורין שבתורה מיהו גבי השחט קדשים בחוץ שנים ששחטו בסבין ושחטו פטורים אפי' ז"י וזה א"י מדכתיב קרא יתירא דהוה ובהם התפלא עליו חכם אחד בקונטרס כנסת ח"י אדעססא תרנ"ו סי' קס"ד ויתפרש מ"ש ר"ש בצרייתא דרובים ק"ח ב' איש איש מה ח"ל לרבות שנים ששחטו באבר והעלו שהיבין פי' בכל ענין כמו המיעוט דהוה דשהיט דבכל ענין אחד ולא שנים וה"ל איש איש לרבות שנים גבי העלאה דבכל ענין היבין וספיר אמרו א"כ שיכול והלא דין הוא ומה השוחט בו' ר"ל דהו"א דבכל ענין פטורין כמו השוחט משא"כ בכל התורה מדכתיב נעשותה אינו אלא בז"י וז"י או שניהם א"י אבל ז"י וזה א"י חייב לד"ה אכילו לר"י ח"ש"ר בסמוך ומניין שנהגלא חייבין ולא נמרינן משהיט דהיינו כנ"ש בצרייתא שם שיכול והלא דין הוא ומה השוחט להדין שהיט בו' (ה) דמיתרע. הלשון מנומנס והיומר נראה דל"ל דמיתרע פי' דמיתרע ליה לשהיט ונכנס כתוב הלכך כל כמה דמקרב סוף שהיט לא מיקרי בו' ודע דסברת רבינו מוכרחת דא"כ לייש לקיש אין לז"ל שחיטה כשירה דהא הוי נקובת הוושט מתחילת שהיט אלא ע"כ דכיון דדרך הכשר קעביד אין כלל מום :

(א) דברי ר' מאיר. לנירסת רבינו דר"מ ז"ל אח"כ ר' אלעזר אימר והוה ר' אלעזר בן שמעון וסגר"ש כ' ג"כ לפי גירסתיו ח"ל ר"י ה"ג להגיה ר' אלעזר בו' עיי"ש וטוסתא הספיר שלפנינו במדבר פ' ס"ט מסכים לגי' רבינו דר"מ דלילו ר"ע אמר שם דרך רחוקה ראה לעשות ואינו יכול ופי' ר"ה דהוי לפנים מן המודיעין ואינו יכול מפני הנחלת והקרויות [כ"כ] במאיר עין שם וס"ט חיצה הנחלים וז"ל הגמלים], ולפנינו דברי ר' עקיבא וכו' בתוס' פסחים ז"ג ב' ד"ה רב ואף שכתבו בתוס' כמכרות ז"ל א' ד"ה ורמינהו בו